

MAART 1961
10e JAARGANG

Redactie:

Mr. H. Singer-Dekker
Burg. Elsenlaan 147
Rijswijk-Z.H.
Telef. (070) 11 98 43

✕

Administratie:

Oudegracht 152
Utrecht

✕

Versijnt
Maandelijks

Abonnementsprijs
f 3.— per jaar

HUMANISTISCHE DOCUMENTATIEDIENST

Uitgave van de Stichting Humanistisch Centrum Mens en Wereld

I N H O U D S O P G A V E

HUMANISTISCH VERBOND

Persconferentie	Blz. 33
Jubileumviering	" 33
Jubileumactie Stichting Steunfonds	" 33
Congres te Zwolle	" 33
Bureau voor Huwelijksbemiddeling	" 33/34
Een nieuwe rubriek in Mens en Wereld	" 34
Benoemingen	" 34
Nagekomen bericht over de Mammoethwet	" 53

HUMANISTISCHE STICHTING SOCRATES

Juristenconferentie	" 34
---------------------	------

HUMANISTISCH CENTRUM MENS EN WERELD

Jaarverslag 1960	" 34/35
------------------	---------

HUMANITAS

Het Zuiden en de subsidie	" 35/36
Aanstellingen medewerkers	" 36
Collecte te Winterswijk	" 36
Kaderblad "Humanitas"	" 36
Samenstelling gewestelijk bestuur Gelderland	" 36
Conferenties	" 36
S.O.S.-diensten	" 37

HUMANISTISCHE JONGEREN GEMEENSCHAP

2e Algemene Leden Vergadering	" 37
Gemeenschap Hilversum	" 37

HUMANISTISCHE JEUGDBEWEGING

Paas-weekend	" 37
Pinkster-weekend	" 37
Zomerkampen	" 37

STUDENTEN VERENIGING OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG "SOCRATES"

Conferenties	" 38
Zomerkamp	" 38

BUREAUS VOOR LEVENS- EN GEZINSMOEILIKHEDEN

Het Bureau Amsterdam verhuisd	" 38
-------------------------------	------

HUMANISTISCH THUISFRONT

Collecte-ruzie in Den Haag	" 38/39
----------------------------	---------

HUMANISTISCHE WERKGEMEENSCHAP IN DE PARTIJ VAN DE ARBEID

Afdelingsnieuws	Blz. 39
"Vernieuwing"	" 39

RADIOLEZINGEN

Lezingen in de maanden maart en april voor de VARA	" 39
Lezing in de maand april voor de AVRO	" 39

INTERNATIONALE LITERATUURLIJST

"	40/41
---	-------

VAN ALLE KANTEN

De persconferentie	" 41
Beschouwingen in de pers naar aanleiding van het 15-jarig bestaan van het H.V.	
(Het Vaderland)	" 41/42
(Het Algemeen Handelsblad)	" 42
(De Linie)	" 43
Juristenconferentie	" 44
Discussie-avond tussen Ds. Buskes en Prof. Stuiveling	
(Het Vrije Volk)	" 45
Lezingen Ds. Kalf (Rijn en Gouwe en Nieuwe Apeldoornse Courant)	" 45
Mr. van Riel over het Humanistisch Verbond en de geestelijke verzorging in het leger (De Nieuwe Rotterdamse Courant)	" 45/46
Artikelen over Humanistische geestelijke verzorging in Protestantse pers	
(De Nieuwe Haagse Courant - De Rotterdammer - Het Dortsche Dagblad - De Nieuwe Leidse Courant)	46/47
K.A.B.Centrale te Geleen en de subsidie voor de gezinsverzorging van Humanitas	" 47/48
Collecte-ruzie in Den Haag (De Nieuwe Rotterdamse Courant)	" 48/49
(Het Fries Dagblad)	" 49/50
Humanistische rubrieken (Het Parool)	" 51
(De Gelderlander Pers)	" 51/52
Radicalisering van het Humanisme (Bevrijdend Denken)	" 52
De Mammoethwet (nagekomen artikel)	" 53

HUMANISTISCH VERBOND

Persconferentie.

Ter gelegenheid van het 15-jarig bestaan organiseerde het Hoofdbestuur van het Humanistisch Verbond een persconferentie te Den Haag. De opkomst was verheugend, een zeer groot gedeelte van de Nederlandse dagbladpers was vertegenwoordigd. Bijzonder prettig was, dat ook de Protestantse pers, die bij zulke gelegenheden, anders dan de R.K. pers, nogal eens verstek laat gaan, ditmaal van haar belangstelling had blijk gegeven. Voorzitter van Praag hield een korte inleiding, waarin hij stelde, dat de gelijkgerechtigdheid in beginsel beslist is, maar dat er niettemin nog vele vormen van discriminatie bestaan. Van de gelegenheid tot vragen stellen werd dankbaar gebruik gemaakt, waarbij opviel de grote belangstelling van de journalisten voor het internationale humanisme.

Tot dusver ontvingen wij knipsels uit 28 dagbladen, die een verslag van de conferentie hebben gegeven. Daarbij komt dan nog het verslag in Het Vrije Volk, dat in alle plaatselijke edities van dit blad is opgenomen. Verder wijdden enkele bladen nog beschouwingen aan dit 15-jarig bestaan. Zie hiervoor de rubriek Van alle kanten.

Jubileumviering.

Aan het 15-jarig bestaan van het Verbond is grote aandacht besteed. De hieraan gewijde persconferentie op 11 februari in Den Haag werd door vertegenwoordigers van de voornaamste dag- en weekbladen bezocht. Het veertiendaags blad van het Verbond, Mens en Wereld, kwam met een goed verzorgd nummer voor de dag, terwijl de bijeenkomsten, die resp. gehouden werden in Alkmaar, Amsterdam, Arnhem, Groningen, Den Haag, Heerlen, Hengelo, Rotterdam en Utrecht uitstekend bezocht werden. Vooral de belangstelling uit de omliggende gemeenschappen was opmerkelijk, hetgeen voor een deel te danken was aan de goede voorbereiding van de besturen.

Jubileumactie Stichting Steunfonds.

De Stichting Steunfonds Praktisch Humanisme heeft ter gelegenheid van het 15-jarig bestaan van het Verbond een "bliksemactie" georganiseerd, die tot een verrassend resultaat geleid heeft. Op de persconferentie kon al worden medegedeeld dat een bedrag van f. 25.000.-- ontvangen was, maar dit is intussen belangrijk aangegroeid. Het bestuur stelt zich voor op het congres in Zwolle het eindbedrag te overhandigen.

Congres te Zwolle.

Voor het op 15 en 16 april a.s. te houden congres zijn de voorbereidingen in volle gang. Dank zij de medewerking van het gemeenschapsbestuur mag verwacht worden, dat dit congres een belangrijk evenement in het leven van het Verbond gaat worden.

Bureau voor Huwelijksbemiddeling.

Ingevolge een besluit van het hoofdbestuur genomen op 21-12-1957, wordt thans de laatste hand gelegd aan de oprichting van een bureau voor huwelijksbemiddeling. Verwacht kan worden, dat de werkzaamheden over enkele

weken kunnen aanvangen. Inmiddels zijn tengevolge van een publicatie in het weekblad "Margriet" reeds vele aanvragen binnengekomen.

Een nieuwe rubriek in Mens en Wereld.

In Mens en Wereld is een vragenrubriek geopend onder leiding van de heer C.H. Schonk, raadsman van het Verbond. Gebleken is, dat ook in buitenkerkelijke kring een grote behoefte bestaat aan een dergelijke rubriek over persoonlijke moeilijkheden en levensvragen.

Benoemingen.

Als plaatselijke geestelijke raadslieden werden aangesteld de dames A.M. Eriks-Buys te Alkmaar; P.J.M. Strötbaum-Moleman te Gouda en de heren L. Elte te Alkmaar; F. Goedhart te Zeist en R. van Putten te Oosterwolde (Fr.).

Nagekomen bericht over de Mammoethwet (zie blz. 53).

-o-

HUMANISTISCHE STICHTING SOCRATES

Juristenconferentie.

Op 11 februari jl. hield de stichting Socrates haar eerste vakconferentie. Deze eerste maal was de conferentie speciaal voor juristen bedoeld. Hoewel ruim 40 deelnemers zich hadden opgegeven, verschenen er slechts 20. Uit het vrij grote aantal personen dat zich had opgegeven blijkt dat er wel degelijk belangstelling was. Het moet waarschijnlijk aan een ongelukkige samenloop van omstandigheden geweten worden, dat zovelen tegelijk tenslotte toch verhinderd waren.

De beide inleiders, Mr. H.B.J. Waslander (over "Meerderheid en minderheid in de volksgemeenschap") en Prof. Dr. I. Samkalden (over "Waarborgen voor de burger jegens de overheid") kweten zich voortreffelijk van hun taak, hetgeen tot gevolg had dat er zich, niettegenstaande het kleine aantal deelnemers, toch een zeer geanimeerde discussie ontspon. Het is de bedoeling, dat dergelijke conferenties ook voor andere beroepen belegd zullen worden.

-o-

HUMANISTISCH CENTRUM MENS EN WERELD

Jaarverslag 1960.

Het jaarverslag over 1960 van het Humanistisch Centrum Mens en Wereld is verschenen. Dit Centrum is de overkoepelende organisatie van een aantal humanistische organisaties. Het doel van het Centrum is de coördinatie van werkzaamheden, het uitwisselen van gegevens en het verrichten van die werkzaamheden, welke het best door alle humanistische organisaties tezamen kunnen worden verricht.

De belangrijkste instelling van het Humanistisch Centrum is het H.I.S.O., het Humanistisch Instituut voor Sociaal Onderzoek. Dit Instituut is bezig met een groot onderzoek naar de buitenkerkelijkheid en het proces van de ontkerkelijking in Nederland. Een dergelijk onderzoek neemt natuurlijk veel tijd in beslag. Het verslag van het Humanistisch Centrum vermeldt, dat de werkzaamheden goede voortgang vinden.

De Pers-en Documentatiedienst, eveneens een instelling van het Humanistisch Centrum, verzorgde ook in 1960 de Humanistische Documentatiedienst, waarvan 11 nummers verschenen. Verder leverde deze dienst vier maal de tekst voor het Humanistisch nieuwspraatje van de Wereldomroep, voor de humanistische uitzending van deze omroep, die plaats heeft telkens wanneer de maand 5 zondagen heeft en wel op de laatste zondag van die maand.

Het Humanistisch Centrum organiseerde in 1960 in enkele plaatsen in ons land een ontmoetingsdag voor buitenkerkelijken, speciaal bedoeld voor niet bij een der humanistische organisaties aangesloten buitenkerkelijken. Deze ontmoetingen zijn goed geslaagd, zodat een voortzetting van dit experiment kan worden verwacht.

Bestuursleden waren op 31 december 1960:

Dr. J.P. van Praag,	Humanistisch Verbond	- voorzitter	} dagelijks Bestuur
Mej. M. Dijkstra,	Humanitas	- vice-voorzitster	
H. van Schaaik,	Humanitas	- secretaris	
Th.W. Polet,	Humanistisch Verbond	- penningmeester	
H. Bosselaar,	Humanistisch Verbond	- 2e secretaris	

Mevrouw D. Heroma-Meilink	..	Vert. Landelijke Stichting Bureaus voor Levens- en Gezinsmoeilijkheden
Mr. M. Knap	-	Vert. A.H. Gerhard-Stichting, later Humanistische Stichting v.Huisvesting v.Bejaarden (H.S.H.B.)
Dr. E. Nordlohne	-	Vert. Humanistisch Thuisfront
W. Romijn	-	Vert. Weezenkas
H. van Woudenberg	-	Vert. Humanistische Werkgemeenschap in de Partij van de Arbeid
Mevrouw Mr. H. Singer-Dekker		Hoofd van de Pers- en Documentatiedienst (maakt als adviseuse alle vergaderingen mee).

-o-

NEDERLANDSE VERENIGING VOOR MAATSCHAPPELIJK WERK

"H U M A N I T A S"

Het Zuiden en de subsidie.

De gemcenteraad van Geleen heeft al enige jaren geweigerd subsidie te verlenen voor het gezinsverzorgingswerk van Humanitas. Bij de beslissing voor het jaar 1961 staakten de stemmen. Dit was aanleiding voor de K.A.B.-Centrale van Geleen zich met een brief te wenden tot de K.V.P.-leden van de Raad, waarin erop werd aangedrongen toch vooral tegen te stemmen als het voorstel opnieuw in stemming zou worden gebracht. (Zie voor de inhoud van deze brief de weergave van een artikel uit de Nieuwe Limburger in de rubriek Van alle kanten). Bovendien organiseerde de K.A.B. op zondagavond

26 februari een openbare bijeenkomst, waar de zeereerwaarde heer W. Engelen een inleiding hield over "Het Humanistisch Verbond en zijn neveninstellingen. Wat is, wat wil en wat doet Humanitas?". Deze avond werd natuurlijk ook bezocht door de Geleense leden van Humanitas. Mevrouw W.S. Revallier-Warffemius, secretaresse van de Geleense werkcommissie van de afdeling Heerlen-Mijnstreek van Humanitas deelde ons mede, dat pater Engelen een zeer deskundige, op hoog peil staande inleiding heeft gehouden. De vraag hoe de gemeenteraadsleden nu moesten stemmen is zowel door de inleider als door de voorzitter nadrukkelijk buiten beschouwing gelaten. Pater Engelen heeft echter wel nadrukkelijk de grote waarde van de verdraagzaamheid vooropgesteld.

Op 28 februari heeft een grote meerderheid van stemmen het verzoek om subsidie afgewezen.

Aanstellingen medewerkers.

Met ingang van 1 februari is als tweede maatschappelijk werkster bij de afdeling Arnhem van Humanitas benoemd Mej. T. Feedderman.

In de afdeling Rotterdam is als maatschappelijk werkster voor bijzonder gezinswerk aangesteld Mej. Leuw als vervangster van Mevrouw Reinacker.

Bij het Arrondissementsbestuur Amsterdam van Humanitas is aangesteld de heer K.H. Noorman als maatschappelijk werker voor het gezinsvoogdijwerk, hetgeen een uitbreiding met een halve kracht betekent.

Bij het Gewestelijk Centrum Groningen is thans als provinciaal maatschappelijk werk-adviseur aangesteld de heer B.S. Witte, drs. soc.; ook deze aanstelling betekent uitbreiding.

Collecte te Winterswijk.

De laatste collecte in Winterswijk heeft f. 1.600.-- opgebracht.

Kaderblad "Humanitas".

Het februarinummer van het kaderblad "Humanitas" bevat onder meer een artikel van Prof. Dr. T.T. ten Have: "De jeudige in de gedaante van de nozem".

Samenstelling gewestelijk bestuur Gelderland.

Het voorlopig gewestelijk bestuur van Humanitas voor Gelderland is thans definitief vastgesteld als volgt:

voorzitter	: C.v.d. Grijn, wethouder onderwijs en sociale zaken, Doetinchem;
secretaris	: Drs. J.A. Launspach, stadssociograaf, Arnhem;
penningm.	: J.G. Berendsen, wethouder onderwijs, Rheden;
lid	: A. Tak, Steenstraat 89a, Arnhem;
lid	: J.E. Vogt, Oude Bennekomseweg 47, Wageningen.

Conferenties.

Op 18 maart a.s. wordt te Utrecht een conferentie gehouden van hoofdbestuursleden van Humanitas en afdelingsbesturen, die betrokken zijn bij bejaardenhuisvestigingsplannen over samenwerkingszaken.

S.O.S.-diensten.

Het hoofdbestuur heeft een kleine commissie ingesteld die tot taak heeft het hoofdbestuur te adviseren inzake zaken betrekking hebbende op telefonische hulpdiensten.

-o-

HUMANISTISCHE JONGEREN GEMEENSCHAP

2e Algemene Leden Vergadering.

Op 18 en 19 februari hield de H.J.G. op "De Ark" te Nunspeet haar (landelijke) 2e Algemene Leden Vergadering.

Op zaterdagavond werd, na inleidingen van Wijnand Thoomes en Ben Hartemink, over de huidige gang van zaken in de HJG uitvoerig van gedachten gewisseld over de opzet van landelijke studiegroepen.

Zondagmorgen, op de eigenlijke ALV, werden de jaarverslagen over 1960 ongewijzigd vastgesteld. Tevens werd een nieuw hoofdbestuur gekozen, bestaande uit :

Marianné van Ackooy,	Reitzstraat 37-II,	Amsterdam	-	voorzitster
Harry v.d. Nol,	Lauernessestraat 15,	Hoogvliet	-	secretaris
Rob de Grood,	Maliebaan 26,	Utrecht	-	penningmeester

Bij de rondvraag werd uitvoerig gediscussieerd over de plannen om dit jaar in Denemarken een zomerkamp te houden en over de toetreding van de HJG tot het comité "1961 voor de Vrede"; ten aanzien van dit laatste werd met een kleine meerderheid van stemmen besloten niet tot het comité toe te treden.

Gemeenschap Hilversum.

Op 4 februari is te Hilversum een nieuwe gemeenschap van de HGJ opgericht. Het secretariaat is gevestigd: Van Linschotenlaan 32.

-o-

HUMANISTISCHE JEUGDBEWEGING

Paas-weekend.

Het Paas-weekend wordt gehouden op 1, 2 en 3 april bij Hattum.

Pinkster-weekend.

Het Pinkster-weekend wordt georganiseerd op 20, 21 en 22 mei in Lunteren.

Zomerkampen.

Van 15 - 22 juli zal worden gekampeerd in Callantsoog en van 18 - 28 augustus wordt een zeilkamp gehouden in de omgeving van Grouw.

-o-

STUDENTEN VERENIGING OP HUMANISTISCHE GRONDSLAG "SOCRATES"

Conferenties.

Op 18 en 19 februari hielden de afdelingen Leiden en Delft hun jaarlijks weekend, deze keer in "De Ossewa" in Noordwijk. Het prachtige weer heeft er zeker toe bijgedragen om de stemming te verhogen. De lezingen van Prof. Dr. A. Querido over "Reanimatie" en van Dr. F.P. van der Schaar over "Persoonlijkheidsverandering" hebben veel stof tot discussie geleverd, al bleek het niet voor iedereen even eenvoudig zich in de medische ethiek in te leven.

De conferentie van de afdeling Amsterdam wordt gehouden 11 en 12 maart op de Lage Vuurse.

Voorlopig is de landelijke voorjaarsconferentie vastgesteld op 22 en 23 april. Nadere gegevens volgen nog.

Zomerkamp.

Dit jaar organiseert de S.V.H.G. "Socrates" een zeilkamp, dat gehouden zal worden in Grouw in de week van 8 - 15 juli. Ook eind-examinandi van middelbare scholen zijn hier welkom.

-0-

BUREAUS VOOR LEVENS- EN GEZINSMOEILIKHEDEN

Het Bureau Amsterdam verhuisd.

Het Amsterdamse Bureau voor Levens- en Gezinsmoeilijkheden is verplaatst van de Hemonylaan naar Den Texstraat no. 1-II, hetzelfde gebouw dus als waarin ook de Amsterdamse afdeling van Humanitas is gevestigd. Door werkelijk bijzonder veel hulp, zowel wat spierkracht als wat de inhoud van de portemannaie betreft, is het bureau keurig geïnstalleerd. Vrijwilligers hebben hun vrije tijd opgeofferd om alles te verven en te behangen en door de goede gaven van particulieren kon een geheel nieuw meubilair worden aangeschaft, zodat het Bureau er nu werkelijk keurig bij zit.

De spreekuren zijn dezelfde gebleven:

maandagmiddag 13.30 - 14.30 uur - donderdagavond 19.30 - 20.30 uur.

-0-

HUMANISTISCH THUISFRONT

Collecte-ruzie in Den Haag.

In het novembernummer van dit blad deelden wij het een en ander mee over de collecte-kwestie met het P.I.T. in Den Haag. Het kwam in het kort hierop neer, dat het P.I.T. niet wenst te collecteren tezamen met het Humanistisch Thuisfront. B. en W. deden toen een bemiddelingsvoorstel. Er was een week voor de beide collecten tezamen uitgetrokken. De eerste drie dagen zouden toegewezen worden aan het ene Thuisfront voor een huis aan huis collecte en de tweede drie dagen aan het andere Thuisfront voor een huis

aan huis collecte en op de laatste dag, de zaterdag, een straatcollecte. De beide thuisfronten zouden jaarlijks rouleren, zodat ieder om het jaar de gunstige zaterdag erbij zou krijgen. Het Humanistisch Thuisfront accepteerde deze regeling, maar het P.I.T. niet. Gevolg was, dat in 1960 ook het Humanistisch Thuisfront niet mocht collecteren. Het Humanistisch Thuisfront zond naar aanleiding van deze laatste beslissing een adres aan de Gemeenteraad. Bij de behandeling daarvan hebben zowel de heer Geertsema (Lib.) als de heer Rensen (P.v.d.A) zich afkeurend uitgelaten over de onverdraagzaamheid van het P.I.T. De wethouder, de heer van den Oever, verklaarde dat hij niet van plan was het P.I.T. zijn zin te geven door het Humanistisch Thuisfront de dupe te laten worden. (Zie ook de rubriek Van alle Kanten).

-o-

HUMANISTISCHE WERKGEMEENSCHAP IN DE PARTIJ VAN DE ARBEID

Afdelingsnieuws.

De afdeling Amsterdam hield 14 februari jl. haar jaarvergadering. Tot voorzitter der afdeling werd de heer Drs. Th. Hogendorp benoemd, tot nieuw bestuurslid de heer H.J. Nipperus. Na een vlotte afhandeling van de agenda hield de heer Ir. C.v.d. Veen een inleiding over "Pakistan, India en Tibet", toegelicht met fraaie kleurendia's. De afdeling hoopt binnenkort het 2.500^e lid in te schrijven.

Voorts kwamen berichten binnen van bijeenkomsten van de afdelingen Hengelo (0) en Hilversum.

"Vernieuwing".

Het februarinummer van "Vernieuwing", het officiële orgaan van de H.W.G. is ook ditmaal weer uiterst lezenswaard. Het hoofdbestuurslid M.G. Warffemius schreef voor dit nummer een artikel "De eigen gezindheid van het Humanisme", waarin de schrijver in het bijzonder aandacht wijdt aan het ontstaan van het woord "humanisme".

J. Engels, eveneens H.B.-lid, schreef een "In memoriam Sam de Wolff".

Het secretariaat van de H.W.G., Haagweg 210 te Leiden, verstrekt op aanvraag gaarne een proefnummer van "Vernieuwing".

-o-

RADIOLEZINGEN

Lezingen in de maanden maart en april voor de VARA.

19 maart :	Dr. H. Bongers	"Brieven van luisteraars".
26 maart :	Dr. O. Noordenbos	"Begrip en ruimte".
2 april :	Prof. Dr. J.C. Brandt Corstius	"Meer dood dan levend".

Lezing in de maand april voor de AVRO.

4 april :	Prof. Dr. D. Loenen	"De Griekse oudheid en humanistische opvoedingsidealen".
-----------	---------------------	--

INTERNATIONALE LITERATUURLIJST

THE RADICAL HUMANIST (INDIA)

No. 1
January 8 - 1961

Ellen Roy' Defiant Death
Tributes from the People
Radical Humanist Methodology
Existentialism: The Philosophy
of the rebel

G.P. Bhattacharya

Dr. R. A. Sinari

No. 2
January 15 - 1961

Tributes from the People
India and the World
Existentialism: The Philosophy
of the rebel
"Angularities" and the Secular
State

Dr. R. A. Sinari

Richard L. Park

THE MONTHLY RECORD (ENGLAND)

No. 2
February - 1961

Behind and beyond Politics
The Christ Child in the creative
arts
The Springs of Mariolatry

R.W. Sorensen, M.P.

Dr. Helen Rosenau
P.G. Roy

No. 3
March - 1961

Is there a scientific Ethic?
Jane Addams
Ethics of Endowment - I

Dr. W.E. Swinton
Richard Clements
F.H.A. Micklewright

THE HUMANIST (ENGLAND)

No. 3
March - 1961

Humanism in India
Making the blind see
Pavlov or Freud?
The plight of the unwilling
mother
The tragedy of the Congo
Religion without Mythology
God and Mathematics
Education needs reform

Narsingh Narain
David Gunston
R. Osborn

Eustace Chesser
G. Malcolm Innes
Ronald W. Hepburn
Hyman Levy
George Champlin

THE ETHICAL OUTLOOK (USA)

No. 2
March-April - 1961

The greatest challenge to
Education
Camus: Faith for days of
Anguish
Editorial: The world is wide
Honoring Man's worth: The
Eichmann Case
Africa's challenge and opportunity
Standing on the threshold

Algernon D. Black

Matthew I. Spetter

Henry Neumann
Keith E. Baird
Walter R. Jones, Jr.

DIE FREIGEISTIGE AKTION (DEUTSCHLAND)

No. 2

Februar - 1961

Friedrich Theodor Visscher
Monismus und Humanismus
Hexenwahn in Vergangeheit
und Gegenwart
Die Sterne lügen nicht
Phantome
Die überfüllte Erde

Prof: Dr. Erich Keller
Prof. Dr. G. von Frankenberg

Max Klahre
Adolf Delz
Prof. Dr. G. von Frankenberg
Wolfgang Baranowsky

-0-

VAN ALLE KANTEN

De persconferentie.

Wij deelden U in de rubriek Humanistisch Nieuws al mede, dat ons 28 knipsels hebben bereikt uit dagbladen, die een verslag hebben gegeven van de laatste persconferentie van het Humanistisch Verbond. Daarbij is niet gerekend het verslag dat in alle plaatselijke edities van Het Vrije Volk heeft gestaan.

-0-

Beschouwingen in de pers naar aanleiding van het 15-jarig jubileum van het H.V. (Het Vaderland - Het Algemeen Handelsblad - De Linie).

Verschillende bladen wijdden een beschouwing aan het 15-jarig bestaan van het Verbond. In Het Vaderland van 18 februari 1961 schreef Dr. D.H. Prins zo'n beschouwing. Wij nemen daaruit het volgende over:

" Nu, vijftien jaar later mag dit gezegd worden: een groot stuk van de bovenbouw is op het grondwerk uit die eerste tijd opgetrokken. Wie alleen naar het uiterlijk oordeelt, vraagt zich nog af, of de enthousiaste werkers niet meer op zich genomen hebben dan zij volbrengen kunnen. Wie het voorrecht gehad hebben met deze mensen korter of langer tijd samen te werken en dus de zaak van binnen bekeken hebben, weten beter.

" Van bijna tachtig plaatselijke gemeenschappen zijn zeer velen middelpunten van een opgewekt geestelijk leven geworden.

" Daar vonden mensen elkaar in hun gemeenschappelijk pogen om tot klaarheid te komen over de mogelijkheden en de zin van hun mens-zijn. Daar spanden zij zich in om anderen, wier geestelijke ligging overeenkwam met de hunne, tot zich te trekken om zo de beweging te versterken.

" Het moet gezegd worden, dat het laatstgenoemde gedeelte van hun werk meer weerstand ondervond dan zij aanvankelijk hadden verwacht. Velen van hen, die zich, soms met pijn en moeite, uit een hen knellend kerkelijk verband hadden losgemaakt, bleken weinig geneigd zich opnieuw te binden. Een misverstand (met een taai leven!). Het Humanistisch Verbond bindt zijn leden niet op een wijze, die vergelijkbaar is met die, welke de christen aan zijn kerk bindt. Een aan al zijn leden gemeenschappelijke levensbeschouwing, die voor hen dezelfde functie zou hebben als de kerkleer of geloofsbelijdenis voor de christen, kent het niet. De geestelijke zelfstandigheid wordt er niet door uitkomsten

"welker geldigheid van te voren vaststaat, aangetast. De beginselverklaring geeft slechts richtlijnen aan voor het zoeken naar een eigen levensovertuiging. Daar is wel sprake van een gemeenschappelijke innerlijke gesteldheid: erkenning van een niet naar willekeur te veranderen waardebesef als wezenlijk voor de mens, bereidheid zich redelijk te verantwoorden in denken en doen, weet hebben van menselijke verbondenheid en dus van medeverantwoordelijkheid zijn voor wel en wee van de ander(en) en het streven naar vrijheid en gerechtigheid in het persoonlijk en maatschappelijk leven.

" Op deze grondslag is het mogelijk gebleken het Verbond tot een open platform te maken, waar verschillende antwoorden op de levensvragen aan discussie onderworpen worden, waar uiteenlopende meningen niet slechts getolereerd, maar, als een mogelijkheid eigen geestelijk bezit te verrijken, begroet worden. In talloze bijeenkomsten in kleine en in ruimere kring, onder elkaar en met andersdenkenden, in de studeerkamer en in de beraadslagingen van de Stichting Socrates (met een wetenschappelijke, een culturele en een sociaal-pedagogische sectie) en in diverse publicaties hebben humanistische inzichten vorm gekregen. Een vorm, die tal van varianten kent en steeds het teken der voorlopigheid draagt. Het is geen zelfoverschatting als verbondsleden met een zekere trots vaststellen, dat het moderne humanisme bezig is een niet onbelangrijke bijdrage tot het Nederlandse geestesleven te leveren. Het aandeel, dat humanisten in de voorbije periode gehad hebben in de publicaties van het Nederlands Gesprek Centrum is een van de vele symptomen daarvan."

De heer J.J. Klijn schreef een gelukwens in Het Algemeen Handelsblad van 18 februari en zei daarin o.m.:

" Kunnen wij het Humanistisch Verbond op deze plaats gelukwensen met zijn derde lustrum en met de stevige gestalte die het in zijn jonge wasdom toont? De vraag is afhankelijk van een andere. Kunnen wij de Nederlandse samenleving en daarmee onszelf gelukwensen met dit bestaan van een nieuw tastbaar element in onze veelvormige maatschappij?

" Wij menen hierop "ja" te moeten zeggen - en nogmaals "ja"!"

De schrijver geeft daarna te kennen, dat naar zijn mening de onder christenen nog vaak voorkomende gedachte, dat zij de richting aangeven in het levensbeschouwelijke denken in Nederland, niet meer de realiteit is en vervolgt dan:

" Het Humanistisch Verbond is op zijn minst in twee opzichten belangrijk. Ten eerste kan het de christenen behoeden voor de verleiding die wij zojuist noemden. Ten tweede cultiveert het de humaniteit daar waar christendom en kerk thans een leemte laten. Het ontfermt zich over een zeer wezenlijk geestelijk goed dat verweesd dreigde achter te blijven.

" Men zou hieraan kunnen toevoegen: Bij voortdurend zal een instelling als het Humanistisch Verbond de christenen rekenschap vragen. Het zal de christen een steen des aanstoets kunnen zijn, maar dan vooral in die zin dat hij zich met pijn afvraagt: hoe hebben wij in de eeuwen, toen er nog niet van buitenkerkelijkheid gesproken werd, met dit talent gehandeld? Hoe staan wij thans in onze humaniteit? Kunnen wij de medemens in eerste instantie zoeken en ontmoeten anders dan als medemens?

" Alleen reeds daarom: gelukgewenst!"

En De Linie van 18 februari schreef het volgende:

" Uitdaging aan het humanisme.

" Pater Stokman heeft het hart gestolen van de voorzitter van "het Humanistisch Verbond, dr. J.P. van Praag, omdat die in de "Tweede Kamer het humanisme erkend heeft. Nu was dat van de goede "pater wel te verwachten: de titel "magister", die hij voert, heeft "wel iets met humaniora van doen, terwijl men van een Franciscaan "een warme belangstelling in zijn evenmens mag veronderstellen. "Maar dat bedoelde dr. van Praag uiteraard niet: hij vond de pater "zo'n aardige man, omdat die het humanisme als geestesstroming in "ons land naast de Kerken als waardevol erkent, en dat met de gezag- "hebbende stem van Priester en K.V.P.-kamerlid.

" In die erkentelijkheid van dr. van Praag deelt de adviescommis- "sie van de A.R.P., die een rapport heeft uitgebracht van dezelfde "strekking als de woorden van pater Stokman. Ja, wij leven in een "oecumenische tijd - waarom zouden wij in de algemene toenadering "niet diegenen willen omvatten onder de buitenkerkelijken, die wil- "len preken zonder de teksten te (er)kennen?

" Bij alle erkentelijkheid meende dr. van Praag toch reden te heb- "ben om zich te beklagen over discriminatie: géén kwartiertje zend- "tijd (behalve dan als gast van de V.A.R.A.), niet helemaal au "sérieux genomen worden in de gevangenissen, geen toegang in het "leger, geen toegang in de scholen. We wensen de heer van Praag "een groot geduld toe - en wat begrip voor de onwennigheid waarmee "de "kerkelijken" tegenover het humanistisch streven staan. Teveel "heeft in die kringen de gedachte geheerst, dat humanisten lieden "zijn, die stiekum bladzijden uit bijbels scheuren en hun hondje uit- "laten vlak bij het kerkportaal. Dat men het Humanistisch Verbond "ook kan zien als een beweging, die de buitenkerkelijken in ons land - "zij het op grondslagen die ons niet diep genoeg liggen - een bezin- "ning wil bieden op menselijke waarden, die uitgaan boven de BÉBÉ- "cultuur en het voetbaltotoïsme, wordt wel eens over het hoofd ge- "zien.

" Het aantal leden van het Humanistisch Verbond is bij zijn derde "lustrum gegroeid tot 12.000; het totaal aantal humanistisch geor- "ganiseerden schatte dr. van Praag op 25 à 30.000. Wel, de voorzit- "ter van het Verbond zal er dan toch begrip voor moeten hebben, dat "de niet-humanistisch georganiseerde Nederlanders, kerkelijken en "niet-kerkelijken, de kat op de Nederlandse wijze een tikfeltje uit de "boom blijven kijken. Tenslotte is de schoolstrijd in Nederland óók een "kleine tachtigjarige oorlog geweest. "De onverschilligheid, de ver- "warring, het onbehagen en de moedeloosheid zijn een uitdaging aan "het Humanisme", zei dr. van Praag. En aan het Christendom. Misschien "kunnen we elkaar daarin vinden."

-o-

De viering van het 15-jarig jubileum van het Humanistisch Verbond heeft naast de persconferentie en de principiële beschouwingen welke de pers aan dit jubileum heeft gewijd, opnieuw de belangstelling van de pers getrokken. Wij ontvingen 26 dagbladverslagen van de jubileumbijeenkomsten.

Juristenconferentie.

Aan de juristenconferentie van Socrates wijdden enkele bladen eveneens een verslagje. Het volgende stukje vonden wij in Het Nieuw Utrechts Dagblad van 13 februari:

" Een dankbare, ofschoon waarschijnlijk voorshands niet uitvoerbare reeks van onderwerpen voor de radiorubriek "Dit is Uw leven", zou men kunnen vinden in de uitbeelding van onjuiste overheidsbeslissingen ten opzichte van de individuele burger en hun eventuele gevolgen. Deze speels bedoelde opmerking maakte Prof. Dr. I. Samkalden, hoogleraar aan de juridische faculteit te Leiden, oud-minister van justitie in een inleiding voor de Humanistische Stichting Socrates, over het onderwerp "Waarborgen van de burger jegens de overheid". Misschien is het - onbedoeld - toch een tip voor de omroepverenigingen...

" Socrates opgericht met doel te komen tot verdieping van de bezinning op de achtergronden van het moderne humanisme heeft jl. zaterdag meer in het bijzonder voor juristen een conferentie belegd over het onderwerp "Overheid en burger". Daar heeft Prof. Samkalden het hierboven reeds vermelde aspect ingeleid en Mr. H.B.J. Waslander, directeur van de sociale verzekeringsbank heeft een inleiding gehouden getiteld "Meerderheid en minderheid in de volksgemeenschap".

" Het betoog van laatstgenoemde spreker, dat voornamelijk een bezinnend en bespiegeld karakter droeg mondde uit in de conclusie, dat het democratische beginsel min of meer is geëvolueerd van erkenning van het belang van de wil der meerderheid in de gemeenschap naar begrip voor de noodzaak van de zelfbepaling van elk individu afzonderlijk.

" Dit heeft een voortdurend toenemende erkenning meegebracht van de democratische rechten van de minderheid. Deze ontwikkeling gaf de heer Waslander aanleiding tot de conclusie dat een minderheid als de humanistische niet te snel van "discriminatie" moet spreken. Ook al stelde hij daarbij voorop dat het bepaald niet zo is dat de humanisten binnen de democratische Nederlandse volksgemeenschap nu in redelijkheid niets meer te wensen zouden hebben.

" De inleiding van Prof. Samkalden lag meer op concreet terrein en vormde als het ware een inventarisatie van de verscheidene soorten waarborgen, die de burgers jegens de overheid beschermen. Deze rechtsbescherming zag hij op drieërlei gebied: de handhaving van de grondwettelijke vrijheidsrechten, de rechtsbescherming tegen daden van onrechtmatig bestuur en die tegen daden van onbehoorlijk bestuur.

" Buiten zulke waarborgen, die in het geschreven recht te vinden zijn, somde de spreker een aantal garanties op, die hij uitvoerig toelichtte en welke zijn gelegen in de selectiemogelijkheid van gezagsdragers en overheidsdienaren, preventieve waarborgen bij de besluitvorming, waarborgen achteraf - buiten administratief beroep en rechtspraak - gelegen in de controle door het parlement en de openbaarheid van de pers, wier publicaties kunnen leiden tot herziening van de gevallen besluiten. Tenslotte besprak Prof. Samkalden de repressieve waarborgen die het geschreven recht biedt. De conferentie werd ingeleid door de vice-voorzitter van Socrates, Dr. H.J. Roethof, de zeer levendige discussie werd geleid door Mr. A. Mout."

Discussie-avond tussen Ds. Buskes en Prof. Stuiveling. (Het Vrije Volk)

Zowel in Hilversum als in Rijswijk-Z.H. hielden de gemeenschappen van het Humanistisch Verbond een openbare discussie-avond tussen Ds. Buskes en Prof. Stuiveling. Plaatselijke bladen gaven een verslag.

Hier volgt het verslagje uit Het Vrije Volk van 15 februari (Haagse Editie). :

" In een stampvolle zaal Leeuwendaal hebben Ds. J.J. Buskes en Prof. Dr. G. Stuiveling maandagavond met elkaar gedebatteerd over humanisme en christendom. Ds. Buskes betoogde daarbij, dat er geen synthese mogelijk is tussen humanisme en christendom, omdat het humanisme uitgaat van menselijke vermogens en het christendom van een bijzondere openbaring in de persoon van Jezus Christus. In Jezus Christus, aldus Ds. Buskes, zien wij de humaniteit van God. Hij stelde echter met nadruk dat beide stromingen elkaar nodig hebben en dat zij Erasmus bezitten als gemeenschappelijke voorvader. "Wij moeten samen blijven zoeken, ook al denken we, dat we het gevonden hebben".

" Prof. Stuiveling gaf als zijn zienswijze, dat christendom en humanisme een taak hebben in de geschiedenis, maar een taak hebben ook het Boeddhisme en de Islam. Overal ter wereld worden antwoorden gegeven om de fundamentele waarden van de mens te vinden, maar zelfs in de hoofdzaken stemmen die antwoorden niet met elkaar overeen. "Het ééngodendom is pas later ontstaan", zo zei Prof. Stuiveling "en wij humanisten kunnen niet geloven, dat op een bepaalde datum, op een bepaalde plaats en in een bepaald land eens en voorgoed de roeping van de mens is vastgesteld. Het blijft een tasten van de mens vanuit een mysterie".

" De avond, die belegd was door de gemeenschap Voorburg-Rijswijk van het Humanistisch Verbond, is na de pauze besloten met een levendig debat tussen het publiek en de sprekers, waarbij nog vele vragen werden opgeworpen."

-0-

Lezingen Ds. Kalf. (Rijn en Gouwe en Nieuwe Apeldoornse Courant)

Ds. Kalf hield ditmaal zijn bekende lezing over "Het humanisme, de vijand op pantoffels" in Koedeker a.d. Rijn (Rijn en Gouwe van 18 februari) en in Apeldoorn (Nieuwe Apeldoornse Courant van 19 januari).

-0-

Mr. van Riel over het Humanistisch Verbond en de geestelijke verzorging in het leger. (De Nieuwe Rotterdamse Courant)

De Nieuwe Rotterdamse Courant van 14 februari geeft een verslag van een inleiding, welke Mr. H. van Riel heeft gehouden voor een vergadering van de afdeling Rotterdam van de V.V.D. Blijkens dit verslag zei Mr. van Riel onder meer:

" Wij vragen als liberalen gelijkgerechtigdheid op grond van onze autonome opvattingen bij het nemen van onze beslissingen. Willen we niet verzanden, dan is het noodzakelijk dat we voor onze eigen autonome overtuiging erkenning eisen, evengoed als de confessio-

"nelen dat doen. Ons principe der vrijheid eist dat. Al zijn we ook
"bereid te erkennen dat confessioneel het recht heeft van zijn stand-
"punt uit te zeggen dat het onze onjuist is.

" Als we dus het recht van de confessionele partijen erkennen ten
"aanzien van de school en de crematie, hun eigen standpunt in te
"nemen, dan eisen wij gelijkberechtigtheid voor het Humanistisch Ver-
"bond in de bekende militaire kwestie. Niet bij wijze van gunst en
"conciliantie, doch omdat naar onze mening het ongeloof even goed
"zijn recht heeft als het geloof. Wel moeten we van geval tot geval
"tot een oplossing komen.

" Uit deze overtuiging is spreker het er ten volle mee eens dat
"op dit ogenblik het compromis met de socialisten onmogelijk is."

-o-

Artikelen over Humanistische geestelijke verzorging in Protestantse pers.
(De Nieuwe Haagse Courant - De Rotterdammer - Het Dortsche Dagblad - De
Nieuwe Leidse Courant).

De Nieuwe Haagse Courant, De Rotterdammer, Het Dortsche Dagblad en
De Nieuwe Leidse Courant hebben, allen in hun edities van 31 januari en
2 februari, twee uitvoerige artikelen opgenomen over bovengenoemd onderwerp.

Het eerste artikel kondigt aan, dat de vraag naar de plaats van het
Humanisme en de geestelijke verzorging bij de Kamerdebatten wel zeer in de
belangstelling zal komen te staan en dat een medewerker daarom een artikel
aan de theoretische en een artikel aan de praktische kant van deze kwestie
wil wijden.

In het theoretische artikel wordt de beginselverklaring van het Ver-
bond onder de loupe genomen. De conclusie is dat deze verklaring toch wel
op de rand van het negatieve ligt en dat de stap naar het nihilistisch
levensgevoel niet zeer groot is. Hetgeen, volgens de schrijver, juist bij de
geestelijke verzorging van militairen wel bijzonder klemmt, omdat in tijd van
oorlog de absurditeit bijna ondoorzichtbaar is. Maar het artikel vervolgt:

" Het humanisme moet bij zijn strijd om zijn ideeën ingang te doen vin-
"den niet met onjuiste argumenten worden tegemoetgetreden. Dit is
"vaak geschied. Het Humanistisch Verbond is bijv. verweten dat het
"contacten met communisten zou onderhouden. Maar de congresresolutie
"van 1949 sprak uit, dat humanisme en dictatuur onverenigbaar zijn!

" Het is ook verweten, dat het een brede anti-militaristische
"stroming zou herbergen. Maar op het congres van 1953 werd een motie
"van anti-militaristische strekking verworpen met 172 tegen 16 stem-
"men.

" Ook is tegen het Humanistisch Verbond meermalen de uitspraak van
"Prof. Dr. Libbe van der Wal aangevoerd, die zich fel keerde tegen
"de bijzondere school en het "knedend van kinderen tot goede gelovigen"
"en daarom pleitte voor een verbod om kinderen beneden de 18 jaar
"in kerkdiensten toe te laten. Deze uitlating van de heer van der Wal
"is echter bij herhaling door het Humanistisch Verbond gedesavouéerd
"en door hemzelf in die vorm teruggenomen.

" Het Humanistisch Verbond wordt ook wel het recht ontzegd tot
"meepraten omdat het zo weinig leden telt. Zonder twijfel is het Huma-
"nistisch Verbond niet groot, maar toch zeker niet een te verwaar-
"lozen kleine groep.

" Het Humanistisch Verbond wijst er zelf op, dat de humanistische
"organisaties anders dan de kerken slechts volwassen, bewust aange-

"sloten leden tellen, waarbij de gezinnen buiten beschouwing blijven. Om vergelijkbare cijfers te krijgen zou men het ledental zeker met de factor drie moeten vermenigvuldigen. Dat betekent dat men het Humanistisch Verbond op het ogenblik - dus in vergelijkbare cijfers - moet schatten op een kleine 50.000 leden.

" Er zit ook waarheid in de uitspraak van het Humanistisch Verbond dat de humanistische organisaties hun aanspraken niet kunnen baseren op iets als aantallen "doop"leden, niet alleen als gevolg van een geheel andere structuur maar ook van het feit dat zij als organisaties nog pas enkele jaren bestaan. Maar, zeggen zij, het lijdt naar onze overtuiging geen twijfel dat er onnoemelijk veel buitenkerkelijken zijn die zich op een soortgelijke wijze of nog nauwer met de humanistische organen verbonden gevoelen dan talloze doopleden met de kerk en die in elk geval van humanistische bemoeienis gediend zijn. Hiermede zo gaan zij verder, worden de buitenkerkelijken of een deel daarvan niet voor het humanisme "geclaimd", want zij zijn ten volle bereid te erkennen dat de kerk ook ten aanzien van hen een apostolaire taak weet te hebben, maar men miskent eenvoudig de werkelijkheid als men de illusie koestert dat velen van hen zelfs maar bereid zouden zijn naar de kerk te luisteren."

Het artikel stelt dan verder, dat men van de zijde van het Humanistisch Verbond van de overheid een zekere "neutraliteit" eist ten aanzien van de levensovertuiging van de burgers. Daarmee kan de schrijver zich niet verenigen. Hij haalt verschillende passages aan uit het rapport van het College van Advies van de A.R.Partij over humanistische geestelijke verzorging, speciaal waar dit rapport zegt dat het bepleite neutraliteitsbeginsel niet in overeenstemming is met de geestelijke signatuur van het Nederlandse volk.

Het tweede artikel gaat dan in op de praktijk van de geestelijke verzorging in het leger. De grote moeilijkheid is volgens de schrijver dat in tijd van oorlog de humanistische geestelijk raadsman geroepen zal worden bij sterfgevallen. In oorlogstijd is het onmogelijk om uit te zoeken of wel precies diegene, die dezelfde overtuiging heeft als de stervende, de laatste troost kan komen bieden. Bij katholieken en protestanten is dat geen bezwaar, over en weer zullen toch legerpredikanten en aalmoezeniers troost kunnen bieden aan een stervende door het uiteindelijk gemeenschappelijk geloof in Jezus Christus. Maar de humanist kan die troost niet bieden, en, zegt de schrijver, er zijn maar weinig mensen die in de laatste ogenblikken niet behoefte hebben aan een gebeden die niet de verkondiging van de vergeving van zonden in Christus willen horen. Daarom is volgens de schrijver de humanistische geestelijke raadsman in het leger een gevaar. Het artikel besluit aldus:

" Om al deze redenen zal de overheid niet anders mogen beslissen dan dat aan het verzoek van het Humanistisch Verbond reeds ruimschoots tegemoetgekomen is door de subsidie aan de Humanistische militaire tehuizen en door de medewerking en subsidie die de overheid verleent aan het vormingswerk onder militairen in het Humanistisch Militair Vormingscentrum."

-0-

K.A.B.-Centrale te Geleen en de subsidie voor de gezinsverzorging van Humanitas.

Over dit onderwerp schreven wij reeds in de rubriek Humanistisch Nieuws. De Nieuwe Limburger van 23 februari 1961 had er het volgende artikel over:

" Naar aanleiding van de debatten in de laatste raadsvergadering
"en de bereidheid van de katholieke raadsleden buiten de KVP-fractie
"om het gezinszorgwerk van Humanitas in Geleen te subsidiëren (wegens
"staking van de stemmen zal het meerderheidsvoorstel van B.& W. tot
"subsiëring van Humanitas op de dinsdagavond a.s. te houden raads-
"vergadering opnieuw aan de orde komen. Red.), heeft de KAB-Centrale
"van Geleen zich in een schrijven tot de katholieke raadsleden gewend.
Namens de meer dan 2000 aangesloten leden, doet de KAB-Centrale op hen
"een dringend beroep om de subsidieaanvraag van Humanitas te weigeren.

" Hoe men ook over het werk van Humanitas moge denken, voor iedereen
"zal duidelijk vaststaan, dat Humanitas sociaal werk wil doen onder
"het stempel "zonder God", aldus de KAB-Centrale, die de woorden aan-
"haalt van de burgemeester van Geleen toen hij op de laatste raadsver-
"gadering zeide, dat "door Humanitas beginselen worden beleden, die
"volkomen indruisen tegen die beginselen, welke het katholieke volks-
"deel van Geleen zo dierbaar zijn".

" De KAB-Centrale vervolgt dan: "Ofschoon wij toegeven, dat de toe-
"stand plaatselijk anders kan liggen, blijkt uit ons ten dienste staan-
"de gegevens, dat bv. in de gemeente Heerlen een parochieherder de
"ervaring heeft, dat de gezinsverzorgsters van Humanitas de ideeën
"van het Humanistisch Verbond trachten te infiltreren, ook in katho-
"licke gezinnen. Dat dit niet altijd openlijk gebeurt, maakt hun werk
"voor ons des te gevaarlijker en moet ons dubbel waakzaam doen zijn.
"Wil Humanitas in Geleen haar werk inderdaad beperken tot de 2 pro-
"cent onkerkelijken, dan vervalt hiermede naar onze mening ieder recht
"op subsidie. Het verlenen van subsidie, het geven van steun dus, is
"niet los te denken van het dienen van een algemeen belang. Het mag
"niet zijn het steunen van een bepaalde groep, zeker niet als die
"groep slechts 2 procent van de bevolking uitmaakt.

"Geen behoefte.

" Uit niets is gebleken, dat er in Geleen behoefte bestaat aan ge-
"zinszorg door Humanitas. Omdat dit voor het katholiek en protestant-
"christelijk volksdeel van onze gemeente geheel anders ligt, lijkt ons
"de redenatie "zij wel, dus Humanitas ook", volkomen onjuist. Wij zijn
"ervan overtuigd, dat U als katholiek raadslid geen sympathie hebt
"voor een atheïstische organisatie. Welnu, als er dan voldoende "neu-
"trale" motieven zijn om deze subsidie te weigeren, dan kunt U, zonder
"Uw taak het algemeen belang te dienen, te verwaarlozen, voorkomen
"dat Humanitas in onze gemeente steun gaat ontvangen en hierdoor meer
"invloed zal kunnen krijgen.

" Namens de méér dan 2000 bij ons aangesloten leden hopen wij, dat
"alle katholieke raadsleden de subsidie-aanvraag zullen weigeren.
"Een andere houding zal ons niet alleen sterk teleurstellen, maar ons
"ook sterk te denken geven".

Collecte-ruzie in Den Haag. (De Nieuwe Rotterdamse Courant)

De Nieuwe Rotterdamse Courant van 24 januari 1961 had het volgende verslag van de gemeenteraadszitting van Den Haag, waar het adres aan de Raad van het Humanistisch Thuisfront ter sprake kwam inzake de collecte-ruzie met het P.I.T. "Wij schreven hierover in de rubriek Humanistisch Nieuws).

" Nog steeds is er geen oplossing gevonden voor de moeilijkheden, "die ontstaan zijn door de weigering van het Protestants Interkerke-
"lijk Thuisfront te zamen met het Humanistisch Thuisfront te collec-
"teren voor de militaire tehuizen. Wethouder Van den Oever heeft
"gisteren in de gemeenteraad medegedeeld, dat indien het P.I.T.
"blijft weigeren medewerking te verlenen aan een compromisvoorstel
"hij niet bereid zal zijn de protestanten hun zin te geven. Dat zou
"namelijk, aldus de wethouder, betekenen dat het Humanistisch Thuis-
"front de dupe zou worden en dat gaat hem te ver.

" Het P.I.T. heeft niet alleen geweigerd een week gecombineerd te
"collecteren, maar ook om ieder drie dagen huis aan huis te collec-
"teren en om beurten de zaterdag op straat te collecteren. Het col-
"lege vond het daarna toch nog te ver gaan de protestanten de ge-
"volgen van hun eigen gewetensbezwaren te laten dragen en wilde voor-
"stellen de protestanten het ene jaar en de humanisten het andere
"jaar te laten collecteren.

" Hier kwam Mr. Geertsema (lib.) tegen in verzet, omdat dit een
"duidelijk nadeel voor de humanisten zou opleveren. Het staat vast,
"zo verklaarde hij, dat de mobilisatie van het collectantenleger om
"het jaar veel moeilijker is dan ieder jaar. Hij vond dat de protes-
"tanten bepaald te ver gaan. Wel begreep hij de weigering gezamenlijk
"te collecteren, maar dat men er bezwaar tegen heeft om de week in
"tweemaal drie dagen te verdelen, achtte hij niet redelijk.

" Hij noemde de houding van het P.I.T. "onchristelijk en onverdraag-
"zaam" en wees erop dat er toch voor de reclassering en de kinderbe-
"scherming wel degelijk gecombineerde collecten worden gehouden.

" Mr. Hangelbroek (prot.chr.) verdedigde de houding van het P.I.T.,
"maar wenste niet te spreken over de gewetensbezwaren. Als die er
"zijn, zo betoogde hij, heeft de overheid deze te respecteren en daar
"verder geen nadere toelichting van te vragen. De overheid zou kun-
"nen zeggen: dan collecteert gij maar niet, doch dan erken ik niet,
"dat aan die groep recht is gedaan, zei hij.

" De heer Rensen (soc) noemde de houding van de heer Rangelbroek
"gevaarlijk en voelde zich als protestant gekwetst door de houding
"van het P.I.T. omdat men daarmee de protestantse zaak schade doet.

" Wethouder Van den Oever, die zich tot dusver lankmoedig tegen-
"over het P.I.T. heeft betoond, zeide nog te willen trachten een
"collecte voor alle thuisfronten - ook dus voor de katholieken, die
"gezegd hebben geen behoefte te hebben aan een collecteweek - tot
"stand te brengen, doch het is wel duidelijk, dat het P.I.T. daar ook
"niet aan zal willen. Het P.I.T. heeft ook bezwaar tegen een collec-
"te eens in de twee jaar. Zij willen ieder jaar een collecteweek voor
"zichzelf."

Het Fries Dagblad.

Het Fries Dagblad van 26 januari gaf het volgende commentaar:

"P.I.T.-collecte.

" Het P.I.T. is het Protestants Interkerkelijk Thuisfront. Het heeft
"een groot aandeel in de financiering van de Prot.-Chr. militaire
"tehuizen. Daarvoor organiseert het P.I.T. jaarlijks een collecte. En
"het wilde die collecte ook houden in Den Haag.

" Dat kan wel, zeiden B. en W., maar op één voorwaarde. Gij zult die
"collecte samen moeten houden met het Humanistisch Thuisfront.

" Onze lezers weten, hoe die zaak zit. Een aantal personen van het Humanistisch Verbond, de organisatie, die maar één artikel heeft, dat de religie raakt, nl. dat er geen persoonlijk God bestaat, achtte het van belang om naast en tegenover de Prot.-Chr.clubhuizen andere tehuizen te stichten, zonder dagsluiting, zonder gebed, zonder een leiding, die de militairen herinnerde aan hun verantwoordelijkheid jegens den Koning der eeuwen. Als men zegt, dat deze Humanistische tehuizen neutraal zijn, vergist men zich. Het Humanisme is niet neutraal. Het is tegen de religie, tegen het geloof in den Schepper van hemel en aarde en Zijn Zoon. Het heeft een ander geloof, nl. dat in de mens zelf en in hem alleen de krachten moeten worden gevonden voor de weg naar boven. Het Humanistisch Thuisfront heeft er zich van verzekerd, dat het subsidie zou kunnen krijgen uit de staatskas voor deze niet-christelijke tehuizen en toen minister Staf daartoe voor een beperkt aantal tehuizen bereid was, kon het starten. Het heeft nu vier tehuizen, tegen de Prot.Chr.bond twee en zestig. Vier tehuizen die een antithetisch karakter dragen. Zij zijn dáár opgericht, waar reeds een Prot.Chr. tehuis bestond, soms vlak er naast, en zij bevatten een uitnodiging, die in feite betekent: ga het Christelijk tehuis voorbij en kom bij ons, waar het niet-christelijk leven bloeit en vruchten draagt.

" Maar B. en W. van Den Haag zeiden: als het P.I.T. een collecte wil houden, dan mag dat in Den Haag wel, mits samen met het Humanistisch Thuisfront. En als het Katholiek Thuisfront ook mee wil doen, dan mag dat er ook bij. Maar het P.I.T. mag geen collecte houden onder eigen naam. Militaire thuisfronten mogen zich wel bij de burgers van de residentie vertonen, maar niet een Christelijk thuisfront.

" Het P.I.T. weigerde. En de zaak kwam in de Raad. Maar het P.I.T. kreeg nul op het request, ondanks een krachtige verdediging door de heer Hangelbroek. De socialistische wethouder verdedigde het standpunt van B. en W. maar de eigenlijke strijd werd gevoerd door een liberaal Kamerlid, die ook de in de Raad zit, door de heer Geertsema. Hij deed een liberale aanval op het P.I.T. en beschuldigde het van hoogmoedige onverdraagzaamheid. Omdat het niet zijn vlag wou binnenhalen en met de zgn. humanisten onder een noemer wou worden gepresenteerd aan de burgerij.

" Het spreekt vanzelf, dat wij het niet nodig achten onze lezers duidelijk te maken hoe ver deze liberaal verwijderd was van elementair besef van wat waarheid en verdraagzaamheid betekenen.

" Het gaat ons om een andere zaak.

" Dit is, hoewel de principiële zaak belangrijker is, toch ook een van de pogingen om het Humanistisch Thuisfront, dat slechts een paar tehuizen heeft, gelijke inkomsten te verschaffen als het P.I.T., dat te maken heeft met meer dan zestig tehuizen. Men stuit in méér gemeenteraden op zulke pogingen. En reeds uit een oogpunt van rechtvaardigheid moet men de feiten weten, om er naar te kunnen handelen. Terwijl ook ieder die er mee te maken heeft, heel goed dient te verstaan, dat het Humanistisch Thuisfront in de verste verte niet neutraal is of wil zijn. Het is niet een verlaat uitspruitsel van de boom die vele takken van openbaar onderwijs heeft. Wij zijn hier een stap verder. Het tégen de Christelijke religie krijgt hier een concretisering. En het P.I.T. heeft zéér terecht geweigerd, om onder dwang van het gemeentebestuur van Den Haag met dat Humanistisch Thuisfront onder één vlag te varen."

Humanistische rubrieken. (Het Parool)

Het Parool van 21 januari had zijn rubriek Nieuws uit de Humanistische Wereld. Daarin is opgenomen een samenvatting van het artikel van Prof. Mazure over de voetbaltoto in Mens en Wereld, enkele mededelingen over de prijsvraag van de IHEU en de winnaars daarvan en over de lezingen welke de Wijsgerige faculteit van de Nijmeegse Universiteit over het humanisme organiseerde. Verder een samenvatting van een redactioneel artikel in Mens en Wereld over de betekenis van het werk en de lezingen van Szczesny, en een passage uit een artikel van Dr. van Praag in Mens en Wereld betreffende de ontoelaatbaarheid van het uitleveren van de gegevens van de volkstelling aan sommige gemeentesecretarissen. Tenslotte een artikeltje over enkele uitlatingen door Vice-president Nixon gedaan betreffende de noodzaak, dat een Amerikaanse president in God moet geloven, en het protest van de Amerikaanse humanisten daartegen.

De Gelderlander Pers.

De Gelderlander Pers van 15 februari heeft zijn rubriek Buitenkerkelijk Humanisme. Een beschouwing over het 15-jarig bestaan van het Humanistisch Verbond, waaruit wij het volgende overnemen:

" Dat ernstig beluisteren zal ons daarginds menigmaal iets
"laten ontdekken, wat waar en waardevol is en door ons misschien
"vergeten was, en datgene wat wij er als dwaling onderkennen - al
"dan niet als verwijt aan de christenen gepresenteerd - zullen wij
"niet zelden als een welkome uitdaging moeten verstaan en accep-
"teren om onze eigen christelijke visie te zuiveren en te verdiepen.
"In deze geest en met deze instelling zal ook het gesprek op gang
"moeten komen, waaraan in Nederland momenteel meer dan ooit zulk
"een grote behoefte bestaat (ook al zijn velen zich dat niet bewust).
" Adequate stellingname betekent ook bezinning op de eisen die de
"verdraagzaamheid ons stelt in het democratisch bestel waarin wij
"leven. Leven en samenleven, dat wil zeggen: moeten samenwerken.
"Noch hooghartig negeren, doch quasi-soeverijn domineren, noch achter-
"dochtig manipuleren is hier op zijn plaats. Noodzakelijk is een rea-
"listische aanpak van de problemen, die er inderdaad liggen als het
"gaat om publieke erkenning, gelijkberechtiging, mededelen van ver-
"antwoordelijkheid, positieve samenwerking. Wanneer wij de strijd niet
"schuwen, dan zal dat moeten blijken in de eerlijke confrontatie op
"het terrein van de geest; iedere poging om met politieke of econo-
"mische machtsmiddelen die strijd te beslechten, betekent in zich
"reeds een erkenning van geestelijk onvermogen.
" Het jubileum van het Humanistisch Verbond kan voor ons een be-
"levenis zijn, waaruit wij zelf geestelijk rijker te voorschijn komen."

Verder een samenvatting van de Nieuwjaarsbrief van het Hoofdbestuur van het Humanistisch Verbond, enige mededelingen over de humanistische jeugdverenigingen, die volgens de schrijver een kwijnend bestaan leiden en tenslotte een stukje over: "Een boze humanist contra een briesende dominee, dat wij in zijn geheel voor U overnemen:

" In "Mens en Wereld" van 14 januari gaat de humanist R. de la Rie
"fel tekeer tegen een dominee die stad en platteland afreist met een
"lezing over het Humanistisch Verbond, waarin dit laatste stereotiep
"als "de vijand op pantoffels" oftewel als de baarlijke duivel van onze

"tijd wordt gekarakteriseerd. Deze strategie van de dominee is niet "alleen bijzonder onelegant maar ook - en dat is veel erger - bijzonder eenzijdig en daarom onwaar en vruchteloos.

" Met alle begrip voor de verontwaardiging, die de humanistische "scribent tot het schrijven van zijn artikel gedreven heeft, moeten "wij constateren, dat hij op zijn beurt zijn doel ver voorbijschiet door "een gepassioneerde stellingname, die hem tot "argumenten" verleidt, "die geen enkel mens (en a fortiori zeker niet de briesende dominee) "kunnen overtuigen. De la Rie schrijft: "Het zou nu de doodsteek voor "het christendom betekenen als het humanisme invloed in de kerk kreeg "zegt Ds. Kalf, en hij ijst ervan. Maar dan moet dat christendom al "wel lang overleden zijn, want de invloed van moderne humanistische "theorieën op het christelijke denken is maar al te duidelijk.

" Heeft Ds. Kalf trouwens nooit van christen-humanisten gehoord?

" Of denkt hij zozeer in vakjes, dat hij denkt dat het humanisme geheel apart staat van andere vormen van denken. Weet hij niet dat er "christenen lid zijn van het Humanistisch Verbond, zo goed als er "humanisten werkzaam zijn in de katholieke zowel als in de protestantse kerkgenootschappen? Het humanisme is beslist niet beperkt tot "het Humanistisch Verbond. Het Humanistisch Verbond wil alleen "tenkerkelijke humanisten iets bieden wat hun christelijke geestverwanten in de Kerk kunnen vinden".

"Sprakverwarring.

" Buiten beschouwing latend wat de vechtlustige dominee met deze "passage zou aanvangen, als hij haar zou lezen (volgens de la Rie "leest hij alleen zijn eigen kerkbode) zouden wij de schrijver toch enkele vragen willen stellen. Als hij (in de laatste zin) de christenen naar de Kerk en de buitenkerkelijken naar het Humanistisch Verbond verwijst, hoe kan hij dan zeggen, dat er christenen in het Verbond zijn? Zijn er wel christenen lid van het Verbond? En als hij misschien het woord "christen" in tweeërlei betekenis gebruikt, wat "bedoelt hij dan telkens? Terecht zegt hij, dat humanisme geen monopolie is van het Humanistisch Verbond. Er zijn immers ook christenhumanisten. Maar zijn die er bij de gratie van "de invloed van de moderne humanistische theorieën op het christelijk denken?" Of is het "niet veeleer zo, dat zowel het ongodsdienstige als het christelijke "humanisme verschijningsvormen zijn van het ene humanisme - verschijningsvormen, die overigens niet los van elkaar staan, maar elkaar wederkerig beïnvloeden? Of heeft het christendom soms géén belangrijke dingen over de mens te zeggen, en heeft het die niet gezegd "lang voordat de "moderne humanistische theorieën bestonden? Wat verstaat de heer de la Rie eigenlijk onder "humanisme?" Hij maakt in ieder geval sterk de indruk dat humanisme aan één kant te zoeken, hetgeen bijzonder eenzijdig en daarom onwaar en vruchteloos is. Hij doet "de dominee na."

-o-

Radicalisering van het Humanisme (Bevrijdend Denken).

Bevrijdend Denken van 11 en 18 februari zet de artikelenreeks van Jo. Scheper voort over de radicalisering van het humanisme.

-o-

HUMANISTISCH VERBOND

De Mammoethwet - Nagekomen artikel behorende bij blz. 34

In het gewijzigde ontwerp van de Mammoethwet heeft de minister een suggestie van het Humanistisch Verbond overgenomen. In het oorspronkelijk ontwerp stond in art. 39 - lid 1 :

"De rector, de directeur en de leraren aan een openbare school onthouden zich ervan iets te leren, te doen of te laten, dat strijdig is met de eerbied verschuldigd aan de godsdienstige begrippen van andersdenkenden."

Dit is geworden :

"Het onderwijs aan de openbare scholen wordt gegeven met eerbiediging van ieders geloofs- of levensovertuiging."

Het hoofdbestuur van het Humanistisch Verbond had in 1959 de minister verzocht, behalve de godsdienst ook de levensovertuiging te noemen om duidelijk te doen uitkomen, dat ook niet-godsdienstigen niet in hun levensovertuiging gekwetst zullen mogen worden.

Het Verbond had bij die gelegenheid ook gevraagd, behalve de mogelijkheid van godsdienstonderwijs, die reeds in de wet was geregeld, ook gelegenheid te scheppen voor geestelijke vorming, vanwege door de minister toegelaten genootschappen op geestelijke grondslag.

De bedoeling hiervan was, de kinderen van niet-godsdienstige ouders gelegenheid te geven tot geestelijke vorming, zoals bv. ook in België het geval is. Maar dat verzoek is ook in het gewijzigde ontwerp niet ingewilligd.

=====